

Årdal kommune

Ordføraren

Det Kongelige olje og energidep
Att: Aksel S.Tannum
Postboks 8148 Dep

0033 OSLO

Vår ref.	Dykkar ref.	Sakshandsamar	Direktenr	Arkiv	Dato:
05/701-2		Lægreid Arild Ingar	57665005	K2-S01	16.02.2005

HØYRINGSUTTALE FRÅ ÅRDAL KOMMUNE TIL NOU 2004:26 HJEMFALL

KORT SAMANDRAG

Heimfall betyr kort fortalt at vassfall, vassdragsreguleringsanlegg og tilhøyrande kraftanlegg tilfell staten vederlagsfritt etter utløpet av ein konsesjonsperiode. Reglane om heimfall gjeld likevel ikkje for offentleg eigde anlegg. Desse får evigvarande konsesjon. Dagens reglar om heimfall gjeld altså berre for privateigde kraftverk. ESA(EFTA sitt kontrollorgan) har reist spørsmål om heimfallsreglane, slik dei i dag er utforma, er i strid med EØS- avtalen sine reglar om fri etablering og kapitalbevegelse. Olje- og energidepartementet har mellom anna av denne grunn sett ned eit offentleg utval med 12 medlemmer, Heimfallsutvalet, som har utgreidd denne saka og kome med innstilling med framlegg til endringar i gjeldande lovgjeving. Heimfallutvalet si innstilling vart lagt fram den 30.11.04. Innstillinga er sendt på høyring med høyringsfrist 01.03.05.

HØYRINGSUTTALE

Når ein skal gje uttale til slike dokument, kan det vere fornuftig å fyrst seie noko om dei overordna nasjonale politiske spørsmåla, og deretter kommunale vurderingar.

OVERORDNA POLITISKE SPØRSMÅL

Kva er så dei overordna politiske spørsmåla i høve energipolitikken og heimfall?

Postadr.: Årdal kommune Postboks 40 6881 Årdalstangen	Telefon: 57 66 50 00 Telefaks: 57 66 50 15	Bankgiro: 8483.07.00179	Org.nr 954 679 721	E post: postmottak@ardal.kommune.no	Heimeside www.ardal.kommune.no
---	---	-----------------------------------	------------------------------	--	--

2. Å forvalte ressursen på ein *samfunnsøkonomisk* god måte. Dette tyder at ein må ta med vurderingar av den framtidige samfunnsutviklinga. Her veit ein at oljeformuen snart tek slutt, og at det norske samfunnet står framføre ei eldrebølgje med auka press på trygde- og pensjonssystemet. Ei inntekt som ein naturressurs kan gje i framtida, må i dette perspektivet tilleggast langt større vekt enn i eit bedriftsøkonomiske reknestykke.
3. Omsynet til *nasjonal tryggleik*. Energiforsyningsssystemet er ein avgjerande infrastruktur i samfunnet. Nasjonal kontroll over dette er viktig i høve krisestoder og terrortilstandar. Auka utanlandsk eigarskap svekkar slik kontroll.

Omsynet til konkurranse og låg pris til sluttbrukar, vil vere *underordna* nokre av forholda over.

I høyringsuttalen frå "energiveteranane" vert det peikt på at ein ikkje har nokon sikker avklaring på om det norske regelverket *faktisk* er i strid med EØS-regelverket. Det er rimeleg at dette vert avklara gjennom juridiske vurderingar og eventuelle forhandlingar med EU, *før* ein går til det skritt å endre på det norske regelverket om heimfall.

Når dette er utgreia, vil ein vite om det norske heimfallsinstituttet *må* endrast. Ein kan deretter sjå på *konsekvensane* av dei endringar som må gjerast i forhold til

- Salspress i høve framtidig eigarskap
- Marknadsmakt, kraftprisar og leveringstryggleik ved auka utanlandsk eigarskap
- Verdien av norske kraftselskap i framtida
- Flytting av hovudkontor og kompetanse (til utlandet v auka utanlandsk eigarskap)
- Sårbarheit i kraftforsyninga
- Kommunal kapital, avkastning og finansiering
- Skattlegging av grunnrenta i framtidig kraftproduksjon

Vidare går det føre seg eit arbeid for å vurdere sikring av landet sin kritiske infrastruktur. Her skal det ligge føre ei utgreiing våren 2005. Det vil vere fornuftig å ta med moment frå denne utgreiinga i det vidare arbeidet med heimfall.

KOMMUNALE VURDERINGAR

Gjeldande reglar

Etter industrikonsesjonslova og vassdragsreguleringslova gjeld følgjande reglar om konsesjonar og heimfall for vassfall og tilhøyrande anlegg:

- Det vert gjeve *evigvarande* konsesjonar til stat, kommunar og fylkeskommunar og føretak eigd av desse.
- Det vert gjeve *tidsavgrensa* konsesjonar på 60 år til private. Utanlandske føretak – også eigd av offentlege organ – er likestilt med private.
- *Omsetning* av vassfall og reguleringsanlegg er konsesjonspliktig.
- Ved overdraging frå offentleg til privat eigar slik at den offentlege eigarskapen vert under 2/3, vert ny konsesjon på 60 år rekna frå opprinneleg konsesjonstidspunkt eller utbyggingstidspunktet.
- Ved konsesjonstida sitt utløp tilfell vassfallet og alle tilhøyrande anlegg staten vederlagsfritt.

- Ved heimfallet har vertskommunen ein lovbestemt rett på *inntil* 1/3 verdien eller andel av kraftanlegget.

Ca. 90 % av alle kraftanlegg i landet er i dag offentleg eigd, medan resterande 10 % er private. 3,5 % av dei private kraftanlegga vart erverva/utbygd før konsesjonslovgjevinga. Desse er ikkje omfatta av konsesjonslova og heimfallsordninga. Reglane om heimfall gjeld i dag altså berre for 6,5 % av kraftanlegga i Noreg. Ei innføring av heimfall for offentleg eigde verk får altså stor verknad for kven som skal eige vasskrafta i framtida.

Heimfallsutvalet si innstilling

Eit samrøystes utval går inn for å vidareføre heimfallsordninga. Det er likevel viktige prinsipielle skilnader på fleirtals- og mindretalsinnstillingane om korleis ein tilnærmar seg spørsmålet om implementeringsmetode for heimfallet for både offentlege og private kraftanlegg, når det gjeld konsesjonstida sin lengde og om det skal skje ein kompensasjon til eigar når heimfall finn stad.

Fleirtalet i utvalet gjer framlegg om at det er *lovendringstidspunktet* som skal vere utgangspunktet for konsesjonstida si lengde både for offentlege og private kraftanlegg. Dette betyr at *alle* dagens eigarar får nye konsesjonar på 75 år og at heimfall til staten altså skjer 75 år etter lovendringstidspunktet. Seks av utvalet sine medlemar gjer framlegg om at eigarane på heimfallstidspunktet får behalde 1/3 av verdien som ein form for kompensasjon (partiell heimfall).

Eit mindretal (representantane frå KS, LO og LVK) går inn for det dei kallar *transaksjonsmodellen*. Etter dette er det eventuelt *transaksjon* av kraftanlegg frå dei offentlege eigarar som løyser ut ny konsesjon og heimfallsordninga. Dette framlegget inneber i praksis at ordninga med evigvarande konsesjonar for offentlege eigarar vert vidareført så lenge det ikkje skjer eit sal (heilt eller delvis).

Vidare gjer mindretalet framlegg om at konsesjonstida for alle vert sett til 60 år og at dei private beheld sine tidsavgrensa konsesjonar uendra. Dette siste betyr at desse ikkje får *ny* konsesjon slik som fleirtalet gjer framlegg om, men at det opprinneleg konsesjonstidspunkt skal gjelde. Grunngevinga her er at mindretalet meiner at ordninga med ny konsesjon vil gje ein vesentleg verdioverføring til dei private eigarane frå stat og kommune i høve til gjeldande reglar. Som døme kan nemnast at dersom eit slikt kraftanlegg har konsesjon frå 1950, vil heimfall etter mindretalet sitt framlegg skje i 2010. Dersom lovendringstidspunktet vert i 2005, vil anlegget etter fleirtalet sitt framlegg fyrst heimfalle i 2080.

Mindretalet har og eit alternativt framlegg, rettighetsmodellen. Denne går i korte trekk ut på 60 års heimfallstid for alle, men at offentlege eigarar ved heimfall får ein lovfesta rett til ein andel på 45 % eller erstatning for tilsvarande verdi. Bakgrunnen for at mindretalet har eit alternativt framlegg, er at den juridiske rådgjevaren til Heimfallsutvalet meinte transaksjonsmodellen er i strid med EØS sitt regelverk. Etter nye opplysningar som kom fram på eit seminar om Heimfallsutvalet si innstilling i Oslo 20.januar, har ein ny ekspertuttale komme med til stikk motsatt konklusjon om dette spørsmålet.

Mindretalet går vidare imot ei kompensasjonsordning til eigar ved heimfallet.

I høve til vertskommunane sine interesser, går eit samla utval inn for at vertskommunen sin lovbestemte rett ved heimfall på *inntil* 1/3 av verdien eller del av kraftverket vert vidareført. Fleirtalet i utvalet tilrår likevel ei anna fordeling enn det som går fram av gjeldande lov. Ved

heimfall for produksjon utover 250 Gwh skal ein del av dei verdiane som etter dagens reglar tilfelle vertskommunen tilfalla ein "større region". Utvalet har ikkje teke stode til kva som ligg i ein " større region".

Vurdering

Heimfall for offentleg eigde kraftanlegg vil vere ei ulempe for alle kommunar som eig kraftanlegg eller deler i kraftanlegg. Desse vil jo miste desse verdiane (heilt eller delvis) når heimfall skjer . Heimfall er derimot ein fordel for kommunar som er vertskommunar for offentleg eigde kraftanlegg. Desse vil jo få eit vederlag ved heimfallet, noko dei ikkje får i dag.

Rådmannen meiner likevel at det prinsipielle i denne saka, nemleg at ein må sikre framleis nasjonal kontroll og eigarskap til nasjonale vasskraftressursar, må vere overordna desse lokale omsyn . Slik kontroll og eigarskap oppnår ein best ved å ha eit regelverk som ikkje fører til auka salspress på offentlege vasskraftanlegg. Mykje tyder på at innstillinga til fleirtalet i Heimfallsutvalet vil medføre eit slikt salspress. Dette m.a. på grunn av at framlegget legg opp til lange konsesjonar og ein implementeringsmetode som gjev lang tid før heimfall finn stad.

Rådmannen meiner at mindretalet sitt framlegg i mykje større grad sikrar desse nasjonale verdiane. Dette gjeld særleg punktet om at offentlege eigarar får oppretthalde evigvarande konsesjon så lenge dei ikkje sel anlegget

Når det gjeld det lokalsamfunnet sin rett til verdiar ved heimfall, er ikkje rådmannen samd med utvalet i at deler av desse verdiane skal tilførast " ein større region" på bekostning av vertskommunen . Spørsmålet om kommunestruktur og regionoppdeling i landet er som kjent under debatt og rådmannen meiner dette spørsmålet må få ein nærare avklaring for ein legg inn reglar om overføringar til eit slikt nivå.

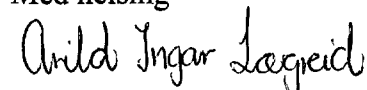
Rådmannen si tilråding:

Årdal kommune sluttar seg til mindretalet i Heimfallsutvalet sitt framlegg :

- Om innføring av transaksjonsmodellen når det gjeld offentlege eigde verk, subsidiært rettighetsmodellen.
- At konsesjonstida for alle vert sett til 60 år og at dei private beheld sine tidsavgrensa konsesjonar uendra.
- At gjeldande ordning om at det ikkje vert gjeve kompensasjon til eigar ved heimfall vert oppretthalde.

Årdal kommune sluttar seg til framlegget om at vertskommunane sin lovbestemte rett ved heimfall på *inntil* 1/3 av verdien vert vidareført ,men meiner at desse verdiane skal tilfalle vertskommunen i samsvar med gjeldande fordelingsnøkkel.

Med helsing

Læg Reid Arild Ingar

Ordførar

57665005

arild.ingar.laegreid@ardal.kommune.no